

sme biti samo knjižni, ampak tudi živ. Da postane živ, pa je potrebna predvsem popularna produkcija – od popevk do teve nadaljevank in filmov. Pa nam to v naši mladi Suvereniji uspeva?

Bojim se, da ne prav zelo. Če smo poštene, moramo priznati, da smo se za lastno državo odločili predvsem iz ekonomske računice. Nismo več prenesli tiste hiperinflacije in občutka, da naš denar odteka v druge republike. V odcepitvenih časih je bila sicer omenjana tudi kulturna ogroženost, a hkrati takoj po osamosvojitvi tudi zmanjšana proračunska sredstva za kulturo. Zato se zdi, da je kultura za to državo svoje že naredila in so ji potrebni le še za reprezentančni blišč in podžigane strasti in sovraštva, brez česar politiki očitno več ne znajo pridobivati volilcev.

Pa seveda zaradi ohranjanja socialnega miru med kulturniki. Koliko je samostojni Sloveniji do slovenske kulture, pove število otroških filmov, ki jih posnamemo na leto.

In kaj ima s tem moč pesniškega jezika v mladinski književnosti? Absolutno vse. Gre za en in isti jezik, ki je povezan v neločljivo celoto. Če uporabnika ne zadovolji, se počuti hendikepiranega in nevoščljivega večjim in boljšim. Želi si postati nekdo drug. Lahko se sicer pišejo in tiskajo odlične otroške pesmi, a če bo tehnično in finančno zahtevna produkcija v slovenskem jeziku utonila v močvirju duhamornega podpovprečja, bo narod izumrl na toplem, udobno zleknjen vsak pri sebi doma, ob gledanju zanimivejših programov v tujih jezikih.

SVEŽINA DUHA PRI PETINOSEMDESETIH

Ob življenjskem prazniku prof. Petre Dobrila

Kadarkoli se spomnim na prof. Petro Dobrila, pedagoško svetovalko na Zavodu za šolstvo v Ljubljani, se spomin najprej ustavi v Beli krajini, v Vinici. Bilo je to junija 1978, ko je prof. Petra Dobrila kot predsednica Zveze bralnih značk Slovenije organizirala zbor slovenskih

značkarjev ob stoletnici Župančičevega rojstva. Še zdaj vidim dolgo kolono značkarjev, ki se je vila po Vinici – s številnimi transparenti, ki so upodabljali posamezno bralno značko, najbolj zvesti značkarji, ki so vsa leta osnovnega šolanja brali, pa so še dolgo obujali spomine,

kako so se srečali s številnimi pisatelji in z belokranjsko gostoljubnostjo.

Kar nekaj tednov je prof. Petra Dobrila poleg svoje službe živela samo za to srečanje. Skoraj vse je hotela narediti sama, naročnina za njen domači telefon se je v tistem mesecu približala plači pedagoške delavke. A živela je od sreče, ker ji je uspelo. Utrujenost je šele po končanem srečanju prišla za njo. Takrat ji je priskočil na pomoč pisatelj Leopold Suhodolčan, ki je namesto nje že drugič postal predsednik Zveze bralnih značk Slovenije.

Drugače pa je naša slavljenska – rojena 9. marca 1920 – trajno zapisana v zgodovino BRALNE ZNAČKE. Včasih pravimo, da morata biti za rojstvo dva: oče in mati: Pri BRALNI ZNAČKI sta to poslanstvo opravila prof. Stanko Kotnik in pisatelj ter neumorni organizator Leopold Suhodolčan, prof. Petra Dobrila pa ima nadvse hvaležno mesto bab'ce. Kot pedagoška svetovalka je po številnih pokrajinah naše domovine Slovenije širila zamisel o bralni znački, k njej so se zatekali ostali pedagoški svetovalci in jo prosili za nasvet, ona pa je v tistem času delila nauke in širila gibanje. Še več: bila je pobudnica vseslovenske bralne značke – CICIBANOVE BRALNE ZNAČKE, saj je bilo sprva mišljeno, naj bi bronasto bralno značko bralci dobili šele v tretjem razredu. Kar nekaj značk pa je takih, ki jim je botrovala prav Petra Dobrila, zato je tudi njej naziv bab'ca nadvse dragocen. (Ob tem pa rada poudari, da je tudi babica vnuku in vnukinji in prababica trem pravnukom.) Spodbujala je ustanovitev Jurčičeve, Cankarjeve, Levstikove, Seliškarjeve, Ingoličeve, Gregorčičeve bralne značke, bralne značke Frana Milčinskega, pa še pripomogla k rojstvu Kosovelove, Kettejeve, Finžgarjeve in Župančičeve bralne značke (na dolensko prestolnico jo je spominjalo tudi triletno poučevanje na ekonomski srednji šoli, kamor je bila poslana z dekretom). Vse

njeno delo za bralno značko pa ima izhodišče na Prevaljah, kjer je prisostvovala že pri tretji podelitvi bralnih značk 1963. leta in se nad zamislijo navdušila za vse življenje.

Dolga leta je bila prof. Petra Dobrila članica osrednjega odbora bralne značke, kar precej časa je bila v skupini za zamejstvo in za otroke delavcev na začasnem delu v tujini, aktivno je posegala v gibanje, tako na Tržaškem kot Koroškem. Kadar ji je počutje le dopuščalo, se je tudi kasneje znašla na kakšnih slovesnih sejah, vendar nikoli ni bila le zvesta poslušalka, pač pa je njena misel še vedno živo tkala in predlagala še drugačne rešitve. In če danes govorimo, kako je razširjena predšolska bralna značka, lahko tudi za to gibanje najdemo korenine pri prof. Petri Dobrila, saj se je zavedala, kako je pomembno, da otroku že zgodaj pripovedujemo čimveč pravljic, ki jih bo kasneje po svoje znal povedati tudi drugim.

Za širjenje bralne kulture je dobila več priložnostnih priznanj, njej zelo ljubi priznanji pa sta Trubarjeva plaketa za širjenje bralne kulture in častni znak svobode, ki ji ga je podelil predsednik Milan Kučan ob 40-letnici BRALNE ZNAČKE, ob kulturnem prazniku februarja 2002.

Vse življenje je kazala nadpovprečno žilavost – morda tudi zato, ker je bila rojena primorskim staršem, ki so morali pribežati v Ljubljano, ki je postala njen rojstni kraj. Tu so se zvrstila vsa leta njenega šolanja in v glavnem tudi službovanja. Študij slavistike in kasneje poučevanje slovenščine je bilo njeno osrednje delo, bila pa je tudi mojstrica v strojepisju in je to svoje znanje posredovala študentom ekonomske fakultete.

Najbolj pa je prof. Petra Dobrila zaznamovala čas, ko je sredi službene dobe postala pedagoška svetovalka za materinščino s sedežem na enoti Vič-Rudnik. Med prvimi se je zavzemala za obstoj in rast šolskih knjižnic in v sodelovanju s Pionirsko knjižnico v Ljubljani

pripomogla, da so šole začele dobivati knjižničarje. To je bilo še kako povezano z bralno značko, saj so pravzaprav knjižnice začele živeti šele z razcvetom bralne značke.

Ljubezen do knjig jo je pripeljala tudi k sodelovanju z založbo Mladinska knjiga, kjer je bila krajše obdobje urednica zbirke Sinji galeb in je kot stoto knjigo objavila nesmrtnega *Malega princa*. Njena zasluga je bila, da je odkrila Josipa Vandota in celo napisala scenarij za film Kekec; njene sanje je kasneje uresničil režiser Jože Gale, Kekec pa ostaja eden najbolj priljubljenih junakov številnih

mladih generacij. S spremno besedo je pospremila številne knjige slovenskih avtorjev in bila recenzentka mnogim učbenikom. Tudi prevajanju se ni ognila, koliko pa je bilo raznih posvetov, ki jih je vodila, verjetno še avtorica sama ne more odgovoriti.

Danes jubilatki zdravje včasih malo peša, misel pa še vedno snuje, duh je živahen in še vedno upa, da bo prišel čas, ko bo lahko svojo Ljubezen do knjige in bralne značke obogatila tudi s spomini.

Naj upa – in mi z njo!

Jože Zupan